

גיליון מס' 191 | פרשת שופטים
תשע"ו שנה ד'

גליון זה יוצא לזכות
הושע בן אהובה
להצלחה בתורה וביראת שמים
ושיגדל להיות תלמיד חכם אמיתי

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"מי האיש אשר בנה בית וגו'" (כ.ה)

יל"ע במי שבנה בית ונפל אם חוזר ממערכי המלחמה, וכמו"כ יל"ע במי שבנה בית וחנכו ועדיין לא דר בה שנה דהדין הוא דאינו יוצא כלל למלחמה וגם אינו מספק מים ומזון ואינו מתקן את הדרכים להולכי המלחמה [כדתנן בסוטה מ"ג א' ו"פ הרמב"ם בפ"ז מהלכות מלכים ה"ט] מה הדין אם נפל הבית אם יצא למלחמה. ונראה דנפל אינו חוזר מעורכי המלחמה, דאל"כ לרבי דס"ל בסוכה ז' ב' דסוכה דירת קבע בעינן וצריכה ד' על ד' אין לך הולך למלחמה דכל א' בונה כל שנה סוכה [חוץ ממי שיש לו סוכה קבועה] ויהיה פטור שנה שלמה מלצאת לצבא מאחר דלא דר בה שנה שלמה וע"כ שאם בנה בית וחנכו ונפל לפני שדר בה שנה הרי הוא יוצא למלחמה, וא"כ הוא הדין גם בבנה בית ולא חנכו ונפל אינו חוזר מעורכי המלחמה, וכן אם לקח אשה וגירשה או נטע כרם ומכרו.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"על חכמות היד והפרצוף"

אברך בר אורין בא אל מעונו של רבינו שליט"א עם שאלה מאוד מענינת. "הייתי השבוע" סיפר האברך, "אצל מומחה לקריאת כף היד - שהוא מביט על כף היד ומיד יודע לומר את כל התכונות שלי, המגרעות והמעלות ונטייה שלי לדברים מסוימים וכדו'. והוא הזהיר אותי מלעשות צעד מסוים בנושא ממוני, שאלתי, אם דעת רבינו שליט"א לחוש לדבריו או שאינו בר סמכא, והאם מצינו כזאת חכמה בכלל או שהוא המצאה בעלמא". רבינו השיב לו על אתר: דע לך שאין בזה ממש, לא צריך לחוש לדבריו כלל, יתכן אולי שקלע לכל מיני תכונות וכדומה אך אין ליחס לו שום חשיבות.

יש חכמה אחרת - הוסיף רבינו - חכמת הפרצוף, על ידה יכול האדם בהבטה בעלמא על פנים של רעהו, לדעת את טיבו מבלי לדבר עמו כלל, זו חכמה עמוקה שאפשר לקנותה על ידי ידיעה רחבה בתורת הנסתר, כי אין זה פשוט כלל, ובדרך כלל אלו שאומרים שהם מבינים בזה, לא יודעים מימינם לשמאלם על"כ דברי רבינו.

"גרפולוגיה"

כאן מתאים להוסיף מה שבהזדמנות אחרת נשאל רבינו את דעתו לגבי חזונו דעת של מומחים בקריאת כתיב יד ("גרפולוגיה"). והשאלה היתה לגבי שידוך שבדקו בכתב היד של הבחור וראו דברים לא מחמיאים... רבינו אמר כי אכן יש חכמה כזו, ונזכר בראשונים מזה (עי' רמב"ן בראשית ה' ב' בשם רב שרירא גאון ובזוה"ק פ' יתרו עה"פ ואתה תחזה). אלא שאצל בני תורה אין לזה שום משמעות, כי התורה מעדנת את האדם, ויתכן שבטבעו הוא קשה וקעסן וכו' אבל אחרי שלמד תורה ניהיה עדין ורך כקנה, וממילא יש לברר אצל הקרובים ומכירים אותו ועליהם לסמוך.

ובספר חשוקי חמד מביא הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א שאלה שנשאל מעשה שהיה באבי הבת, שהתגלגל לידיו כתב יד של הבחור שנפגש עם בתו, ונבהל לגלות שמדובר בבחור שאינו עושה רושם טוב כלל... אלא שכתב יד זה, נכתב לפני כשלוש שנים, וכיום הבחור עושה רושם טוב, והאב עומד ומסתפק, שמה הבחור מעמיד פנים כ'צדיק' ובעל מידות טובות (ולא היה נעים לאב זה לדרוש מהבחור שיראה לו את כתב ידו) ובא האיש לשאול, כיצד יש להתייחס למצב זה? ושאלתי את גיסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, ואמר לי, שחכמת הגרפולוגיה היא אמת על פי חכמת הגויים, ורק לגויים, אבל יהודי יכול לעבוד על עצמו ולשנות טבעו, כטבע שני, ואת זאת לא רואים בגרפולוגיה, ולכן אין היא משקפת את מהותו וטבעו של היהודי.

להלן נוסח המודעה שנתלתה בפתח ביתו של רבינו שליט"א יום ג' אלול תשע"ו בהוראת מרן הרב שליט"א

אסור

להכניס לפתח הבית את מכשיר

האייפון הטמא ודומיו בשום פנים ואופן ללא יוצא מן הכלל.

כל העובר על זה עובר באיסור גזל ועוד עבירות המורות בני הבית בהוראת ובקשת מרן רבינו שליט"א

דבר העורך

בסוף השבוע הקרוב (י"ג אלול) ימלאו שנתיים ימים להסתלקות בתו הבכורה של רבינו, להבחל"ח הרבנית חנה שטינמן ע"ה אשת חתנא דבי נשיאה הגאון רבי שרגא שליט"א ראש ישיבת קהילות יעקב בבני ברק. בחוברת פנימית שיצאה לאור על ידי המשפחה, והתגלגלה לידינו דרך מקרה, מספרים בני המשפחה כמה עובדות מאוד מיוחדות מחייה, ותקצר היריעה להרחיב, אך נביא כאן על תכונה מאוד מענינת שאיפיינה את המנוחה הצדקנית ע"ה. היא היתה מאוד מסודרת בטבעה, עד כדי כך שהיה לה סדר יום מדוקדק לכל שעה שידעה מה עליה לעשות בו.

את הבוקר פתחה כבר בשעה 4 במדויק, בכל בוקר במשך עשרות שנים, בין בזמני שמחה או לחץ, ובין בערבי חגים או בזמנים בהם טרודים עד מאוחר בערב, כל זה לא משנה. בשעה 4 השעון מצלצל והיום כבר מתחיל. וכשהיום כבר מתחיל מי עצל לשכב במיטה?... לאחר מכן היתה מתפללת לבורא כל עולמים לפי סדר מיוחד, על בני משפחה, ידידים והרבה אנשים שהיתה מעתירה במיוחד עבורם, לאחר מכן היתה נפנית לעניני הבית. וכשהגיע השעה 7 בבוקר שאז מתעוררים הילדים, היה זה אצלה כבר אחרי בוקר עמוס בעבודה מאחוריה...

בערוב ימיה, סיפרה בת רבינו ע"ה כי את הסדר והדיוק למופת למדה כאורחות חיים מאביה הגדול מרן שליט"א, "אבא שליט"א" סיפרה בתו, מאוד מסודר. ניתן לראות לדוגמא כי בארון הספרי קודש שלו, כל הספרים עומדים כמו חיילים... ישירים, נקיים, ולא שוכבים או רפויים... מוכנים ועומדים לשימוש תמיד, ניכר בהם שיד מטפלת בהם... גם חידושי התורה שכותב במחברת, תמיד מתחילים אחרי 'עמוד השער' שעושה בעצמו בכתב ידו, ואחר מכן הוא כותב בצורה נאה, לכל דבר יש את מקומו.

המשך בסוף העמוד הבא

הופיע ויצא לאור הספר

"תפארת ההלכה"

ובו אוסף גדול של מאות שו"ת בענייני שבת
ממרן רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א

ניתן להשיג החל מהשבוע אצל המחבר : 052-7627537
בחנויות הספרים, ובעמודות המכירה בבתי הכנסת.

שו"ת במנהגי חודש אלול

- ש. (סי' תקפ"א ס"א) יל"ע מדוע מנהג ישראל להקדים הסליחות קודם תפילת שחרית, והרי עפ"י דין תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם.
ת. כבר נשתרש המנהג.
ש. העומד בתפלת שמו"ע ושומע את תקיעות השופר [של חודש אלול] האם צריך להפסיק תפלתו עד לסיום התקיעות.
ת. כן.
ש. בתקיעות השופר של חודש אלול האם יש להקפיד לעמוד.
ת. לא נהגו להקפיד.

(קונטרס שערי שיח)

בדיני סוף שבת

- דין איסור שתיית מים ביציאת השבת כיצד**
ש. בדין האיסור של "שתיית מים" ביציאת השבת, המבואר ברמ"א (סי' רצ"א סעי' ב') מהמדרש, אימתי הוא זמן איסורו, וכן האם "שאר משקין" שיש בהם "מים" בכלל האיסור, או לא.
ת. רק בין השמשות אסור, וכל מים. (דרור יקרא) [המגיה שם הביא שיש פוסקים שמתירים במים שמעורב בו שאר משקין, ע"ש. ובספר אלא ד' אמות כתב שמרן שליט"א אין שותה מים מהשקיעה גם 'בתוך סעודה שלישית', וגם משקאות של מים ממותקים אין שותה שנחשב מים, ע"ש. והעולם שאין מקפידים על זה יתכן שסומכים על "א שהובא ברמ"א שהמדרש רק במים מנהרות, וכן "א שהאיסור בכניסת השבת ולא ביציאתה, וצ"ע].
לימוד ואמירת גוט שבת אחר מנחה
ש. בסדר היום כתוב, שמכיון "שאחר מנחה" בשבת, מתו יוסף משה ודוד, לכן אין ללמוד אז "תורה שמשמחת", האם קיי"ל כן, או לא.
ת. גוט שבת לא אומרים. (תשובות הגר"ח) [בספר אלא ד' אמות כתב שמרן שליט"א אין אומר 'גוט שבת' ממנחה קטנה, ובשנים האחרונות אין אומר ממנחה גדולה, וכשאחרים אומרים לו רק מנענע בראשו].
(מתוך הספר תפארת ההלכה הרואה אור בימים אלו - ובו שו"ת גדול ומקיף מרבנו שליט"א על כל עניני שבת)

ענייני גניזה וכבוד הספרים

- לפנות מביתו ספרים שאינם בשימוש כדי להכניס אחרים שמשתמש בהם**
שאלה: אם אין לו מקום בבית לספרים, ורוצה להוציא ספרים שלא משתמש בהם כל כך, ולקנות ספרים שמשתמש בהם, האם מותר או יש בזה איזה חשש.
תשובה: יתנם למקום שצריך לזה.
גניזת שקית המשמשת במשך תקופה לתפילין ואוכל
שאלה: שקית שמניח בה תפילין ואוכל וכדו', ומידי פעם מחליפה האם טעונה גניזה, (התפילין עצמם נמצאים בתוך כלי אחר).
תשובה: כן.
מחיקת דברי תורה הכתובים בעיפרון
שאלה: כתב ד"ת בעיפרון וכדו' שניתן למוחקו, ואח"כ ראה שטעה וצריך לכתוב אחרת וכדו', ורוצה למחוק, האם שרי.
תשובה: יעביר קו עליהן.
תלישת דפים מספר לצורך לימוד בדרכים
שאלה: ספר שנקרעה כריכתו ונאבדה וכדו', ורוצה עתה לתלוש דפים מן הספר כדי ללמוד בדרכו, האם שרי.
תשובה: אסור.
הנחת גמרא על ספר שהוא פירוש על הנ"ך
שאלה: האם מותר להניח גמ' וכדו', על ספר שהוא פירוש על הנביאים וכתובים, (וגוף מקרא הנ"ך לא נמצא שם כולו).
תשובה: מותר.
גניזת דף שצייר עליו ציורים להבנת הסוגיא
שאלה: האם כשמשרטט על דף צורות של סוכה וכדומה, כדי להבין את דברי הגמ', האם דף זה טעון גניזה.
תשובה: כן.
(מתוך הספר אריה שאג - ובו שו"ת גדול מרבנו שליט"א העומד לראות אור בקרוב)

המשך דבר העורך

וכן להבדיל - כשהיו לו כספי צדקה בארנק, היה מסדר את כל השטרות באותה צורה. למשל, שטרות של חמישים היו עומדים כולם כשהפנים של האיש בשטר לאותו צד... וכך בכל סוגי השטרות. זה לא היה מסיבה הלכתית כלל... רק מסיבה שהוא מסודר מאוד בטבעו ולא סובל שום בלגן או עקמימויות".
אחרי פטירתה - מספרים בני המשפחה - הגיע אלינו מאות סיפורים על מכתבים מיוחדים של עידוד או תמיכה, ושל דברי מתיקה או שי שהיתה שולחת לאנשים שזקוקים לכך, כולם הדגישו פה אחת כי ה"משלוח" תמיד הגיע בצורה כל כך מסודרת שניכרת היתה ההשקעה במיוחד עבור... לא היה זה "עוד" מתנה, אלא "במיוחד" עבורי ורק בשבילי.
כך, בצורה כזו היתה מעודדת אנשים ומשמחת לבבות. ואי אפשר שלא להזכיר בפתח חודש אלול כי אחת המצוות בהם התמידה בצורה מעוררת התפעלות, וטרחה בהם ללא לאות, היה מצוות חסד בעטיפה של ספרי לימוד לבנים או בנות בתחילת השנה. בידיה האמונות של דיוק וסדר היתה מבקשת - תביאו לי ספרי לימוד ואשמח לעטוף שיהיה לכם מוכן בצורה יפה לתחילת השנה. היתה עוטפת מאות (!) ספרי לימוד לידידים, שכנים, מכרים ובני משפחה.
מיותר לציין, כי הכל נעשה מבעוד מועד בצורה מסודרת, לכל אחד היה את היום בו הוא מביא את הספרים. אין צריך לומר שכשהילדים ראו שבוע וחצי לפני תחילת שנת הלימוד שכל ספרי הלימוד עטופים, נכנסו הם לשנה החדשה בהכנה משמעותית ומתוך הרגשה טובה.
יתן ה' ויהיו דברים אלו מעוררים לעשיית חסד לעילוי נשמתה הטהורה של מרת חנה בת רבינו שמריהו יוסף חיים שליט"א.

בברכת שבת שלום
יצחק זילברשטאם (ב"ב)

לקבלת הנגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולחרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק